

C-252/22. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2022. április 8.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Curtea de Apel Târgu Mureș (Románia)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2022. február 16.

Felperes:

Societatea Civilă Profesională de Avocați AB & CD

Alperesek:

Consiliul Județean Suceava

Președintele Consiliului Județean Suceava

Agenția pentru Protecția mediului Bacău

Consiliul Local al Comunei Pojorâta

Beavatkozó fél:

QP

Az alapeljárás tárgya:

A felperes Societatea Civilă Profesională de Avocați AB & CD (ügyvédi iroda), valamint az alperes Consiliul Județean Suceava (szucsávi megyei tanács, Románia) által a Tribunalul Clujnak (kolozsvári törvényszék, Románia) azon kereset tárgyában hozott polgári jogi ítéletével szemben benyújtott fellebbezések, amelyben a felperes az egyúttal más alperesekkel szemben is indított eljárásban egy hulladéklerakó megépítésének alapjául szolgáló egyes közigazgatási aktusok megsemmisítését és a hulladéklerakó lebontását kérte.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

Az EUMSZ 267. cikk alapján az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése második albekezdésének, a Charta 47. cikkének, valamint az Aarhusi Egyezmény 9. cikke (3), (4) és (5) bekezdésének értelmezését kérik.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

1) Az [EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdésével] összefüggésben úgy kell-e értelmezni a [Charta] 47. cikkének [első bekezdését], valamint a környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló, 1998. június 25-én Aarhusban (Dánia) aláírt és az Európai Közöség nevében a 2005. február 17-i 2005/370/EK tanácsi határozattal jóváhagyott egyezmény 9. cikkének (3) bekezdésével összefüggésben ezen Egyezmény 2. cikkének (4) bekezdését, hogy a „nyilvánosság” fogalmába tartozik az ügyvédi irodához hasonló azon jogi személy, amely nem maga a jogi személy jogának vagy érdekének, hanem természetes személyek – azaz az e szakmai szervezeti formába tartozó ügyvédek – jogainak és érdekeinek sérelmére hivatkozik, [valamint] hogy e jogi személy az Egyezmény 2. cikkének (4) bekezdése értelmében a természetes személyek szövetség vagy szervezet útján eljáró csoportjához hasonlítható?

2) Az első kérdésre adandó igenlő válasz esetén, tekintettel az Egyezmény 9. cikkének (3) bekezdésében foglalt célokra és az uniós jog által biztosított jogok hatékony bírói védelmének céljára, úgy kell-e értelmezni az Egyezmény 9. cikkének (3) bekezdését és – az EUSZ 19. cikk [(1) bekezdésének második albekezdésével] összefüggésben – a [Charta] 47. cikkének [első és második bekezdését], hogy azokkal ellentétes az a nemzeti jogi rendelkezés, amely az ügyvédi irodának az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférését a saját érdek igazolásához vagy ahhoz a körülményhez köti, hogy az a kereset benyújtásával azon jogi helyzet védelmére törekszik, amely közvetlenül összefügg azzal a céllal, amelynek érdekében e szervezeti formát – a jelen esetben az ügyvédi irodát – létrehozták?

3) Az első és a második kérdésre adandó igenlő válasz esetén vagy az e két kérdésre adott választól függetlenül, úgy kell-e értelmezni az Egyezmény 9. cikkének (3), (4) [és] (5) bekezdését, valamint – az EUSZ 19. cikk [(1) bekezdésének második albekezdésével] összefüggésben – a [Charta] 47. cikkének [első és második bekezdését], hogy az a kifejezés, hogy az elégséges és hatékony jogorvoslat, így a bírósági határozat meghozatala is, „nem kizáró módon költséges”, a pervesztes felet terhelő költségek korlátozására vonatkozó szabályokat és/vagy kritériumokat feltételez, abban az értelemben, hogy a nemzeti bíróságnak biztosítania kell annak a követelménynek a tiszteletben tartását, hogy az eljárás nem lehet kizáró módon költséges, figyelembe véve mind a saját jogait

megvédeni kívánó személy érdekeit, mind a környezetvédelemhez fűződő általános érdeket?

A hivatkozott uniós jogi rendelkezések

Az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése és az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése; az EUMSZ 216. cikk (1) és (2) bekezdése.

Az Európai Unió Alapjogi Chartája, a 47. cikkének első és második bekezdése, valamint 51. cikke.

A környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló egyezménynek (Aarhusi Egyezmény) az Európai Közösség nevében való megkötéséről szóló, 2005. február 17-i 2005/370/EK tanácsi határozat, az Egyezmény (5)–(8) preambulumbekkezdése, 1. cikke, 2. cikkének (4) és (5) bekezdése, 3. cikkének (4)–(6) bekezdése és 9. cikkének (1)–(4) bekezdése.

A hivatkozott nemzeti rendelkezések

Románia ismételten kihirdetett *alkotmánya* 52. cikkének (1) bekezdése, amely szerint bármely személy, aki úgy ítéli meg, hogy jogait vagy jogos érdekeit valamely hatóság közigazgatási aktus vagy valamely kérelemnek a törvény által előírt határidőn belüli kezelésének elmulasztása által megsértette, jogosult a hivatkozott jog vagy jogos érdek elismerését, az aktus hatályon kívül helyezését és az elszenvedett kár megtérítését kérni.

Az ismét kihirdetett *Codul civil (a polgári törvénykönyv)*, a 37. cikk (cselekvőképesség), a 187. cikk (a jogi személy alkotóelemei), a 188. cikk (a jogi személy jogállása), a 189. cikk (a jogi személyek kategóriái), a 190. cikk (magánjogi jogi személy), a 192. cikk (alkalmazandó jogi szabályozás) és a 193. cikk (a jogi személyiség joghatásai).

Codul de procedură civilă (a polgári eljárásról szóló törvénykönyv)

– a 36. cikk (kereshetőségi jog):

„A kereshetőségi jog abból ered, hogy a perbeli felek és a bíróságon hivatkozott, vitatott jogviszony jogalanyai azonosak. Az érvényesíteni kívánt jogok és kötelezettségek fennállása vagy hiánya érdemi kérdésnek minősül”.

– az 56. cikk (1), (2) és (3) bekezdése (perbeli cselekvőképesség):

„(1) Az állampolgári jogok gyakorlására jogosult személyek perelhetnek és perelhetők.

(2) A törvénynek megfelelően alapított szövetségek, társulások vagy más jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek azonban perelhetnek és perelhetők.

(3) A perbeli cselekvőképesség hiányára az eljárás bármely szakaszában lehet hivatkozni. A perbeli cselekvőképességgel nem rendelkező személy által végzett eljárási cselekmények semmisek.”

- a 451. cikk (a költségek összege)
- a 452. cikk (a költségek igazolása)
- a 453. cikk (költségviselés)
- a 483. cikk (1), (3) és (4) bekezdése (a kereset tárgya és célja, a hatáskörrel rendelkező bíróság)
- a 488. cikk (1) bekezdésének 5. és 8. pontja (hatályon kívül helyezési okok)
- a 491. cikk (a viszontkereset és a keresetet benyújtó személytől eltérő személlyel szemben benyújtott viszontkereset – „*recursul provocat*”) a 472. cikkel (csatlakozó fellebbezés) összefüggésben értelmezve
- a 634. cikk (1) bekezdésének 5. pontja és (2) bekezdése (jogerős ítéletek)

Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004 (a közigazgatási peres eljárásról szóló 554/2004. sz. törvény)

- az 1. cikk (1) és (2) bekezdése:

„(1) Bármely személy, aki úgy ítéli meg, hogy jogait vagy jogos érdekeit valamely hatóság közigazgatási aktus vagy valamely kérelemnek a törvény által előírt határidőn belüli kezelésének elmulasztása által megsértette, az illetékes közigazgatási bírósághoz fordulhat az aktus hatályon kívül helyezése, a hivatkozott jog vagy jogos érdek elismerése és az elszenvedett kár megtérítése céljából. A jogos érdek lehet magán- és közérdek is.

(2) Az a személy, akinek valamely jogát vagy jogos érdekét egyedi hatályú, más jogalanyok részére címzett közigazgatási aktussal megsértették, keresetet nyújthat be a közigazgatási bírósághoz.”

- a 2. cikk (1) bekezdésének p), r) és s) pontja:

„(1) A jelen törvény alkalmazásában a következő meghatározások és kifejezések alatt az alábbiakat kell érteni:

p) jogos magánérdek – egy bizonyos magatartás megkövetelésének lehetősége egy előre látható jövőbeli alanyi jog megvalósulása érdekében;

r) jogos közérdek – a jogrendszert és az alkotmányos demokráciát, a polgárok alapvető jogainak, szabadságainak és kötelezettségeinek biztosítását, a közösség szükségleteinek kielégítését, a hatóságok hatáskörének gyakorlását érintő érdek;

s) érintett társadalmi szervezetek – azon nem kormányzati szervezetek, szakszervezetek, szövetségek, alapítványok és hasonló, amelyek célja a polgárok különböző kategóriái jogainak védelme vagy adott esetben a közszolgáltatások megfelelő működése”.

– a 8. cikk (11) bekezdése:

„(11) A természetes személyek és a magánjog hatálya alá tartozó jogi személyek csak másodlagosan indíthatnak keresetet jogos közérdek védelme érdekében, amennyiben a jogos közérdek sérelme logikusan kapcsolódik az alanyi jog vagy a jogos magánérdek sérelméhez.”

Az ismételten kihirdetett Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat (az ügyvédi hivatás szervezetéről és gyakorlásáról szóló 51/1995. sz. törvény)

– az 5. cikk (5) bekezdése:

„A polgári jog szabályai szerint létesült, szakmai célú társulást két vagy több állandó ügyvéd alkotja. A polgári jog szabályai szerint létesült, szakmai célú társulás keretében az együttműködő ügyvédek vagy az alkalmazott ügyvédek is gyakorolhatják hivatásukat. A polgári jog szabályai szerint létesült, szakmai célú társulás és az annak keretei között eljáró ügyvédek nem nyújthatnak jogi segítséget az ellenérdekű személyek részére.”

Statutul profesiei de avocat din 3 decembrie 2011 (az ügyvédi hivatásról szóló, 2011. december 3-i szabályzat), amelyet az Uniunea Națională a Barourilor din România (országos ügyvédi kamara, Románia) fogadott el (Monitorul Oficial al României [Románia hivatalos lapja], 2011. december 3-i 898. szám), a továbbiakban: szabályzat.

– a 196. cikk (3) bekezdése:

„(3) A szakmai tevékenység gyakorlásából eredő jogviták esetében az ügyvédi iroda felperesként vagy alperesként akkor is eljárhat a perben, ha nem rendelkezik jogi személyiséggel.”

Ordonanța de urgență a Guvernului [OUG] nr. 195/2005 privind protecția mediului (a környezetvédelemről szóló 195/2005. sz. sürgősségi kormányrendelet)

– a 2. cikk 56. pontja:

„A jelen kormányrendelet alkalmazásában:

56. »nyilvánosság«: egy vagy több természetes vagy jogi személy, valamint a nemzeti jogszabályokkal, illetve gyakorlattal összhangban azok szövetségei, szervezetei és csoportjai.”

– a 3. cikk h) pontja:

„A jelen kormányrendelet alapelvei és stratégiai elemei a következők:

h) a nyilvánosság tájékoztatása és döntéshozatalban való részvétele, valamint a környezeti ügyekben az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés”.

– az 5. cikk d) pontja:

„Az állam »az egészséges és ökológiailag kiegyensúlyozott környezethez« való jogot minden ember számára elismeri, garantálva:

d) azt a jogot, hogy közvetlenül vagy környezetvédelmi szervezeteken keresztül esettől függően a közigazgatási hatóságokhoz és/vagy bíróságokhoz forduljanak környezetvédelmi ügyekben, attól függetlenül, hogy bekövetkezett-e kár vagy sem”.

– a 20. cikk (1), (5) és (6) bekezdése:

„(1) Az illetékes környezetvédelmi hatóság a többi központi és helyi önkormányzati hatósággal együtt esettől függően biztosítja a tájékoztatást, a nyilvánosságnak a konkrét tevékenységekre vonatkozó határozatok meghozatalában való részvételét, valamint az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférést összhangban a 86/2000. sz. törvénnyel ratifikált [Aarhusi Egyezmény] rendelkezéseivel.

(5) A nyilvánosságnak az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférése a hatályos jogszabályok alapján történik.

(6) A környezetvédelmet előmozdító nem kormányzati szervezetek jogosultak környezetvédelmi ügyekben bírósághoz fordulni és a környezetvédelmi jogvitákban eljárni.”

Legea nr. 86/10 mai 2000 privind ratificarea Convenției privind accesul la informație, participarea publicului la luarea deciziei și accesul la justiție în probleme de mediu, semnată la Aarhus la 25 iunie 1998 (a környezetvédelmi ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban való részvételről és az igazságszolgáltatáshoz való jogról szóló, 1998. június 25-én Aarhusban aláírt egyezmény ratifikálásáról szóló, 2000. május 10-i 86. sz. törvény).

A tényállás és az alapeljárás rövid bemutatása

- 1 A felperes a Consiliul Local al Comunei Pojorâta (Pojorâta község önkormányzati tanácsa, Románia; Szucsáva megye, Románia), a Consiliul Județean Suceava (szucsávai megyei tanács), a Președintele Consiliului Județean Suceava (a szucsávai megyei tanács elnöke) és az Agenția pentru Protecția Mediului Bacău (környezetvédelmi hatóság, Bákó, Románia) mint közjogi jogi személyek ellen benyújtott keresetében i. a pojorâtai hulladéklerakó telephelyre (a továbbiakban: hulladéklerakó) vonatkozó szabályozási terv jóváhagyása tárgyában a Consiliul Local al Comunei Pojorâta által 2009. szeptember 16-án hozott határozat megsemmisítését; ii. a Președintele Consiliului Județean Suceava által kiadott 2012. október 3-i 39. sz. építési engedélynek kizárólag a hulladéklerakó építési engedélyével összefüggésben történő részbeni megsemmisítését, amely hulladéklerakó kedvezményezettje a Consiliul Județean Suceava, és iii. a 2012. október 3-i 39. sz. építési engedély alapján épített hulladéklerakó lebontását kérte az elsőfokú bíróságtól, a Tribunalul Clujtől (kolozsvári törvényszék).
- 2 A felperes ügyvédi iroda, és azt állítja, hogy a közigazgatási és bírósági eljárások alapját képező szubjektív okok abból az „erős hatásból” álltak, amelyet a hulladéklerakó a társulást alkotó három ügyvédre gyakorolt, nevezetesen „az erőteljes szorongás, döbbenet, harag és felháborodás, amelyet akkor éreztünk, amikor láttuk, hogy a projekt megvalósul”, míg a megtámadott közigazgatási aktusok jogellenességét illetően ugyanezen társulás terjesztett elő különböző ténybeli és jogi érveket.
- 3 Az alperesek érdemben azzal érvelnek, hogy a hulladékgazdálkodás az egyik legnagyobb környezetvédelmi probléma Romániában, és hogy Szucsáva megyében katasztrofális a hulladéklerakókban történő hulladékgazdálkodás helyzete. A hulladéklerakó megépítésére továbbá a nemzeti és az uniós jogszabályokban, többek között a hulladéklerakókról szóló 1999/31/EK irányelvben meghatározott valamennyi műszaki követelménynek megfelelően került sor.
- 4 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem szempontjából nagyon fontosak az alperesek által felhozott kifogások nevezetesen i. a felperes perbeli cselekvőképességének hiányára, valamint ii. a felperes keresetösségi jogának és a keresetindításhoz fűződő érdekének hiányára vonatkozó kifogások.
- 5 Az első kifogás alátámasztására az alperesek azzal érveltek, hogy a 195/2005. sz. sürgősségi kormányrendelet 5. cikkének d) pontja szerint az egészséges környezethez való jog védelme iránt mind természetes személyek, mind a környezet védelmére létrehozott nem kormányzati szervezetek keresetet nyújthatnak be. Márpedig a felperes ügyvédi iroda, amely nem rendelkezik jogi személyiséggel, és amelyet nem a környezet védelme érdekében hoztak létre. Bár a polgári eljárásról szóló törvénykönyv lehetővé teszi a társulások vagy más jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek számára, hogy pert indítsanak, a

szabályzat 196. cikkének (3) bekezdése ezt csak a szakmai tevékenység gyakorlásából eredő jogviták esetében teszi lehetővé, ami itt nem áll fenn.

- 6 A második kifogás alátámasztására az alperesek azzal érveltek, hogy a felperes nem hivatkozik olyan alanyi jogra vagy jogos magánérdekre, amelyet a megsemmisíteni kért közigazgatási aktus érintene.
- 7 A felhozott kifogások vizsgálata során a Tribunalul Cluj (kolozsvári törvényszék) elutasította a felperes perbeli cselekvőképességének hiányára vonatkozó kifogást. E bíróság úgy vélte egyrészt, hogy mivel az 51/1995. sz. törvény 5. cikke a felperest szakmai szervezetként ismeri el, és így lehetővé teszi számára, hogy saját nevében bizonyos számú jogügyletet kössön, valamint hogy rendelkezzen az ügyvédi tevékenység gyakorlására szánt saját vagyonával, ez jogképességet és különleges hatáskört biztosít számára a létrehozásának céljával összhangban. Megfelel továbbá a polgári törvénykönyv 187. és 188. cikkében meghatározott, ahhoz szükséges feltételeknek, hogy jogi személyiséggel rendelkezőnek, azaz saját vagyonnal rendelkező, független szervezetnek lehessen tekinteni, amely a közérdekkel összhangban álló, bizonyos törvényes és erkölcsi cél elérését szolgálja.
- 8 Ezzel szemben a Tribunalul Cluj (kolozsvári törvényszék) helyt adott a második kifogásnak, mivel a „sértett személy” és a „közérdek” fogalmának elemzése után úgy ítélte meg, hogy a közérdekre csak másodlagosan lehet hivatkozni a keresetben, ha a jogos közérdek sérelme logikusan következik az alanyi jog vagy a jogos magánérdek sérelméből. Ugyanis bár a nemzeti jogszabályok rendelkeznek az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférésről a környezetvédelmi ügyekben, ebben az összefüggésben különbséget kell tenni a környezetvédelem területén tevékenykedő nem kormányzati szervezetek és más személyek között.
- 9 Kiindulva abból a megállapításból, hogy az uniós környezetvédelmi jog nem állapítja meg az egészséges és sértetlen környezethez való, minden személyt megillető általános jogot, valamint az Egyezményben szereplő „érintett nyilvánosság” fogalmának meghatározásából, a Tribunalul Cluj (kolozsvári törvényszék) megállapítja, hogy sem az Aarhusi Egyezmény 9. cikkének (2) bekezdése, sem a másodlagos uniós jog nem biztosítja a nyilvánosság tagjai számára az igazságszolgáltatáshoz való feltételek nélküli hozzáférést, mivel e rendelkezések lehetővé teszik a szerződő felek és az uniós tagállamok számára, hogy bizonyos feltételeket szabjanak, ami kizárja a környezeti ügyekben való általános, minden személyt megillető keresetőségi jogot.
- 10 Márpedig a felperes, amely a keresetet objektív jogvitára hivatkozással terjesztette elő – más szóval úgy fogalmazott, hogy a kereset célja a közérdek védelme –, nem bizonyította jog vagy jogos érdek sérelmét, és ezért nem jogosult a kereset benyújtására.
- 11 Mind a felperes, mind a Consiliul Județean Suceava megtámadta ezt a határozatot a Curtea de Apel Cluj (kolozsvári fellebbviteli bíróság, Románia) előtt.

- 12 A felperes a keresetében azzal érvelt, hogy a keresetőségi jog és az érdeksérelem hiányára alapított kifogásra vonatkozó döntés meghozatalára az anyagi jog szabályainak megsértésével vagy téves alkalmazásával került sor. Egyrészt a jogvita nem tartozik a klasszikus közigazgatási peres eljárások körébe, hanem a környezetvédelem területét érinti, amelyre különleges szabályok vonatkoznak, amelyek értelmében az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés bárki számára biztosított, és a közérdekre való hivatkozással igazolható, anélkül hogy jogos magánérdekre kellene hivatkozni. Másrészt a felperes – arra hivatkozva, hogy keresetét a nyilvánosság tagjaként nyújtotta be az Egyezmény 9. cikkének (3) bekezdésében szereplő fogalom meghatározás szerint – azt állítja, hogy az első fokon eljáró bíróság tévesen alapította a keresetet elutasító határozatát az Egyezmény 9. cikkének (2) bekezdésére.
- 13 A Consiliul Județean Suceava fellebbezésében a perbeli cselekvőképesség hiányára alapított kifogás elutasítását támadta azzal az indokkal, hogy a Tribunalul (törvényszék) megsértette azokat az eljárási szabályokat, amelyek be nem tartása az ítélet hatályon kívül helyezését vonja maga után. Véleménye szerint a felperes perbeli cselekvőképessége különös, az egészséges környezethez és az egészségvédelemhez való jog pedig csak a természetes személyekre jellemző.
- 14 A Curtea de Apel Cluj (kolozsvári fellebbviteli bíróság) elutasította a Consiliul Județean Suceava által benyújtott fellebbezést, és helyt adott a felperes által benyújtott fellebbezésnek, hatályon kívül helyezte a megtámadott ítéletet, és visszautalta az ügyet a Tribunalul Cluj (kolozsvári törvényszék) elé.
- 15 A fellebbezési eljárás során a Consiliul Județean Suceava kérelmet terjesztett az Înalta Curte de Casație și Justiție (legfelsőbb semmítő- és ítélszék, Románia) elé az ügy áttétele iránt, amelynek helyt adtak. Az ügyet tehát áttették a kérdést előterjesztő bírósághoz, a Curtea de Apel Târgu Mureșhez (marosvásárhelyi fellebbviteli bíróság, Románia). A Curtea de Apel Cluj (kolozsvári fellebbviteli bíróság) ítéletét az áttétel iránti kérelemnek helyt adva hatályon kívül helyezték, és a kérdést előterjesztő bíróság a két fellebbezés elbírálása érdekében folytatta tovább az eljárást.

Az alapeljárásban részt vevő felek főbb érvei

- 16 Mind a felperes, mind a Consiliul Județean Suceava azt kérte a kérdést előterjesztő bíróságtól, hogy előzetes döntéshozatal céljából forduljon a Bírósághoz.

Az előzetes döntéshozatalra utalás indokainak rövid bemutatása

- 17 A kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy a közigazgatási peres eljárásról szóló törvényben foglalt általános szabályból az következik, hogy a nemzeti

jogalkotó a szubjektív jellegű peres eljárást választotta, vagyis azt, hogy a „sértett fél” saját érdekét érvényesítse, amelyet a jogalkotó „jogos magánérdeknek” nevez.

- 18 Környezetvédelmi kérdésekben az Egyezményt átültető nemzeti jogszabályok biztosítják az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés lehetőségét, amely minden ember egészséges és ökológiailag kiegyensúlyozott környezethez való alapvető jogának kifejeződése.
- 19 Ebben a kérdésben egyrészt a nemzeti jogalkotó biztosítja az objektív peres eljárás lehetőségét, amelyre az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés jogának kifejeződéseként lehet hivatkozni, de azon személyi kör, amely főleg és közvetlenül jogos közérdeket érvényesíthet, a környezetvédelmet előmozdító nem kormányzati szervezetekre korlátozódik, amely szervezeteknek mint ilyeneknek nem kell bizonyítaniuk jogos magánérdeküket.
- 20 Másrészt bármely személyt megillet az a jog, hogy közvetlenül vagy környezetvédelmi szervezeteken keresztül a közigazgatási hatóságokhoz és/vagy bíróságokhoz forduljon környezetvédelmi ügyekben, attól függetlenül, hogy bekövetkezett-e kár vagy sem. Ilyen helyzetben a környezetvédelmet előmozdító nem kormányzati szervezeteken kívüli nyilvánosságnak az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférése a hatályos jog alapján történik. Márpedig ebből a szempontból a közigazgatási peres eljárásokról szóló törvény – amelyre a 195/2005. sz. sürgősségi kormányrendelet 20. cikkének (5) bekezdése utal vissza – azt feltételezi, hogy elsődlegesen a jogos magánérdeket és így a szubjektív jogvitát kell igazolni, és csak a jogos magánérdek érvényesítését követően hivatkozhat az arra hivatkozó személy – a környezetvédelmet előmozdító szervezeteken kívül – másodlagosan jogos közérdekre is.
- 21 Az első fokon eljáró bíróság érvelése szerint a felperes nem hivatkozhat elsősorban a jogos közérdekre anélkül, hogy jogos magánérdekre hivatkozna; pontosabban a felperes nem tartozik az Egyezmény 9. cikkének (2) bekezdésében meghatározott „érintett nyilvánosság” kategóriájába.
- 22 Mivel a Tribunalul Cluj (kolozsvári törvényszék), amikor a keresetösségi jog és az érdeksérelem hiányára vonatkozó kifogásnak való helyt adás során az Egyezmény 9. cikkének (2) bekezdésére alapozta érvelését, a kérdést előterjesztő bíróság emlékeztet a Bíróság által az ítélkezési gyakorlatában, nevezetesen a 2021. január 14-i Stichting Varkens in Nood és társai ítéletben (C-826/18, EU:C:2021:7, 44–49. pont) az Egyezmény 9. cikkének (2) bekezdésében, illetve 9. cikkének (3) bekezdésében előírt bírósághoz fordulás rendszere között tett megkülönböztetésre.
- 23 A Curtea de Apel Târgu Mureș (marosvásárhelyi fellebbviteli bíróság) azt is megjegyzi, hogy a Tribunalul Cluj (kolozsvári törvényszék) és a fellebbviteli bíróság előtt a Societatea Civilă Profesională de Avocați AB & CD azt állította, hogy a keresetet saját nevében és három ügyvédje nevében is benyújtotta.

- 24 Ebben az összefüggésben kell feltenni az első kérdést, amely az Egyezmény 2. cikkének (4) és (5) bekezdésében meghatározott „nyilvánosság” és „érintett nyilvánosság” fogalmára vonatkozik.
- 25 Abban az esetben, ha a Bíróság az első kérdés egyik szempontjára (egyrészt – a felperes részére elismerhető-e az Egyezmény 2. cikkének (4) bekezdése és 9. cikkének (3) bekezdése értelmében vett „nyilvánosság” jogállás, másrészt – a felperes hivatkozhat-e a felperest alkotó természetes személy ügyvédek jogaira és érdekeire) igenlő választ ad, a kérdést előterjesztő bíróság felteszi a második kérdést, vagyis hogy úgy kell-e értelmezni az uniós jogot, hogy azzal ellentétes az a nemzeti jogi rendelkezés, amely ügyvédi irodának az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférését a saját érdek igazolásához vagy ahhoz a körülményhez köti, hogy az a kereset benyújtásával azon jogi helyzet védelmére törekszik, amely közvetlenül összefügg azzal a céllal, amelynek érdekében e társulást létrehozták.
- 26 Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdés a környezetvédelmi eljárásokkal kapcsolatos költségekre vonatkozik.
- 27 A felperes az eljárás valamennyi szakaszában jelezte, hogy a nemzeti szabályozás nem biztosítja a költségek és az eljárás teljes költségének viselésére vonatkozó kötelezettség bizonyossága tekintetében az észszerű előreláthatóságot. Azt állítja ugyanis, hogy az Egyezmény 9. cikkének (3) bekezdésével összhangban gyakorolni kívánta az igazságszolgáltatáshoz való jogát, de nem tudhatta vagy láthatta előre azon költségek maximális összegét, amelyek viselésére kötelezhetik.
- 28 Márpedig a Consiliul Județean Suceava összesen mintegy 276 000 román lej (kb. 50 000 euró) összegű díjat fizetett a jelen ügyben kiválasztott ügyvédek részére.
- 29 A kérdést előterjesztő bíróság ezzel kapcsolatban egyrészt megjegyzi, hogy a polgári eljárásról szóló törvénykönyv 451–453. cikke részletesen meghatározza, hogy az eljárás költségei miből állnak (az államot megillető bírósági illetékek, az ügyvédi díjak, a szakértői díjak, a tanúknak járó összegek stb.), és hogy az eljárás mely felét (a pervesztes fél a pernyertes fél kérelmére) kötelezhetik a költségek viselésére, valamint azon szempontokat, amelyek alapján a bíróság – indokolással ellátva – csökkentheti az ügyvédi díjakat (ha az ilyen díjak nyilvánvalóan aránytalanok az ügy értékéhez vagy összetettségéhez, illetve az ügyvéd által végzett munkához képest, figyelembe véve az adott ügy körülményeit).
- 30 Másrészt az Egyezmény 9. cikkének (4) bekezdése előírja, hogy az (1)–(3) bekezdésben említett eljárásoknak elégséges és hatékony jogorvoslatot kell biztosítaniuk, valamint „objektívnek, méltányosnak, időszerűnek és *nem kizáró módon költségesnek*” kell lenniük.
- 31 A kérdést előterjesztő bíróság azt kérdezi, hogy a nemzeti jog fent említett rendelkezései elegendő szempontot tartalmaznak-e a környezetvédelmi szabályok be nem tartásából eredő jogviták magas perkoltségeinek értékeléséhez, amelyeknek tiltó hatásuk lehet abban az értelemben, hogy a magánjog hatálya alá tartozó jogalanyokat visszatartják az e területen történő perindítástól, és hogy

ebben az összefüggésben figyelembe kell-e venni konkrét szabályokat és szempontokat.

- 32 Emlékeztetve a Bíróságnak a 2011/92/EU irányelv 11. cikkének (4) bekezdésével kapcsolatos ítélkezési gyakorlatára, a 2018. március 15-i North East Pylon Pressure Campaigning és Sheehy ítéletre (C-470/16, EU:C:2018:185, 44. pont és a rendelkező rész 2. pontja), a Curtea de Apel Târgu Mureș (marosvásárhelyi fellebbviteli bíróság) szükségesnek tartja annak megállapítását is, hogy ez az ítélkezési gyakorlat alkalmazható-e az Egyezmény 9. cikkének (4) bekezdésére.
- 33 A kérdést előterjesztő bíróság az eljárási szabályzat 105. cikke alapján kéri a Bíróságtól, hogy hozzon határozatot, és kérelmét azzal indokolja, hogy a jogvita 2018. október 3. óta van folyamatban a nemzeti bíróságok előtt.